

นอนปลัก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อย่างนี้ทำได้ ทำได้คือทำหัวใจเรา หัวใจเราทำได้ ทำได้เพราะหัวใจมันอยู่กับเรา
ใช้ไหม เราตั้งใจมาแล้ว เราตั้งใจมาเห็นไหม เราตั้งใจมาเพราะมันมีประสบการณ์

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ในโลกนี้มันมีแต่ความทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง เรา
ถึงหนีทุกข์กันมา หนีทุกข์กันมานะ เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร มาบวชเป็นพระ บวชเป็น
พระนี่เราจะพยายามประพฤติปฏิบัติกัน พยายามประพฤติปฏิบัติกันให้หัวใจเรามี
คุณภาพ ถ้าหัวใจเรามีคุณภาพ ทำสิ่งใดนี้มันทำอะไรมันทำได้ แต่ถ้าหัวใจไม่มีคุณภาพ
ทำอะไรมันขาดตกบกพร่องตลอด มันขาดตกบกพร่องที่หัวใจของเรา ไม่ได้ขาดตกบกพร่อง
เพราะสิ่งอื่นเลย

เห็นไหม คุณติ ทางโลกเขาเห็นพระปฏิบัติ เขาอยากจะส่งเสริม เขาอยากจะได้
บุญกุศลจากนักปฏิบัติ นี่ปัจจัยสี่ ปัจจัยเครื่องอาศัยเขาพร้อมที่จะสนับสนุนเลย

แต่หัวใจของเรา หัวใจของเราขาดตกบกพร่อง หัวใจของเราขาดตกบกพร่องมัน
ไม่ได้ตั้งใจเราสักอย่างหนึ่งเลย เราอยากจะได้ตั้งใจเรา อยากจะให้มีคนมาดูแลหัวใจของ
เรา เพื่อหัวใจของเราจะได้ประพฤติปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ได้ประพฤติปฏิบัติให้ได้สมความ
ปรารถนา แต่สมความปรารถนามันสมความปรารถนาของกิเลสไง กิเลสมันคิด มัน
จินตนาการของมันไป แต่ความจริงมันไม่ใช่อย่างนั้น

ความจริง เห็นไหม ถ้ามันจะสงบ มันก็สงบในใจของเรา ถ้ามันจะเกิดปัญญา
ขึ้นมา มันก็เกิดปัญญาขึ้นมาในใจของเรา เห็นไหม ถ้าเราจะเกียจคร้าน เกียจคร้านโดยที่
เราคิดเองจินตนาการเอง ให้เกิดมรรคเกิดผลตามความจินตนาการของเรา มันเป็นเรื่องที่
เป็นไปได้ สิ่งที่จะเป็นไปได้มันต้องเกิดอริยสัจ เกิดสัจจะความจริง เกิดมรรคญาณใน
หัวใจของเรา มันจะเข้ามาชำระล้างกิเลสของเราตามความเป็นจริงของเรา

ถ้าตามความจริงของเรา เห็นไหม เราถึงต้องขยันหมั่นเพียร ความขยันหมั่นเพียรๆ โดยสัมมาทิฐิ ความถูกต้องดีงาม ความขยันหมั่นเพียรนี้คนชื้อ คนชื้อโดยที่ไม่มีความเจียวในหัวใจ นี่ขยันหมั่นเพียรไปขยันหมั่นเพียรสักแต่ว่า สักแต่ว่านี้ มันชอยทำอยู่กับที่ จิตใจมันไม่พัฒนาไป

ดูเวลาควายนะ เวลาควายมันกินของมัน กินหญ้าของมันแล้ว เห็นไหม มันจะไปนอนแช่ปลักแช่โคลนของมัน มันจะมีความสุขของมันมาก นี่มันนอนแช่ปลักแช่โคลนนะ ถ้ามันได้นอนแช่ปลัก เห็นไหม มันนอนปลักของมัน มันจะนอนเกี้ยวเอื้องของมัน มันจะมีความสุขของมันนะ นั่นมีความสุขอย่างนั้น นี่ความสุขของใคร? ความสุขของควาย

แต่หัวใจของเรา หัวใจของเราถ้ามันจะมั่งง่าย เห็นแก่ความสะดวกสบายแก่ตัวเอง นี่มันนอนปลัก ถ้าใจมันนอนปลักแล้วมันไม่ขยับเขยื้อน เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นห่วงพวกเรามาก เป็นห่วงเพราะอะไรนะ เพราะว่าครูบาอาจารย์ของเราท่านมีอำนาจวาสนา ท่านถึงประพฤติกฎีปฏิบัติของท่าน ท่านเอาตัวของท่านรอดไปได้ ท่านเอาตัวของท่านรอดไปได้

ดูหลวงตานะ หลวงตานี้วันที่ท่านบรรลุนิกรรมที่วัดคอยธรรมเจดีย์ ท่านกราบแล้วกราบเล่า ท่านกราบอะไรนะ ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเองโดยชอบ แล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติกฎีปฏิบัติของท่าน ท่านปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ของท่าน ท่านพ้นของท่านไป ท่านได้ฝึกได้ฝนหลวงตามาตั้งแต่หลวงตาเป็นผู้อุปัชฌาจากหลวงปู่มั่นมา ท่านได้ฝึกได้ฝน ท่านได้ดูแล ท่านได้ถนอมเลี้ยงดูมาตลอด เห็นไหม หลวงตาท่านก็พยายามของท่าน นี่พยายามด้วยความอุกฤษณ์ขนาดไหน นั่งตลอดรุ่งด้วยความเพียรของท่านมากน้อยขนาดไหน แต่มันยังต่อสู้กับกิเลสใจ กิเลสมันก็ต่อต้าน กิเลสมันก็ทำลายความเพียรของผู้ที่ประพฤติกฎีปฏิบัติตามหน้าที่ของกิเลสมันไป ท่านก็ได้ต่อสู้ของท่านมา ได้ความอุกฤษณ์ขนาดไหน ท่านแสวงหาของท่านมา จนวันที่ท่านบรรลุนิกรรมที่วัดคอยธรรมเจดีย์ นี่ท่านลุกขึ้นมากราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า ท่าน

กราบอะไรนะ ท่านกราบถึงบุญคุณ ท่านกราบซาบซึ่งในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ แล้วถ้าไม่มีใครตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตามความเป็นจริงแล้วบอกวิธีการ ธรรมและวินัย บอกวิธีการ ที่ให้เรามุ่งมั่น ที่ให้เราประพฤติปฏิบัติ ที่จะให้เรามุ่งสู่ความจริงนี้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ บอกไว้ที่เราจะไปไหน นี่ขนาดบอกไว้ท่านยังต่อสู้นานนั้น ท่านยังต้องพยายามต่อสู้กับกิเลสในใจของท่าน

ยังมีหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นเป็นครูเป็นอาจารย์คอยชี้แนะ ท่านกราบแล้วกราบเล่า กราบด้วยอะไรนะ กราบด้วยความซาบซึ่ง กราบด้วยหัวใจ หัวใจที่เห็นธรรมใจ เห็นไหม ผู้ที่กราบด้วยความซาบซึ่งในใจ นี่สิ่งที่ทำขึ้นมามันเป็นความจริงอย่างนั้น

แล้วของเราละ นี่ของเรา เห็นไหม ของเรามันจี๋เกียจ มันมันง่าย มันจะนอนปลัก มันนอนปลัก เห็นไหม คว้ามันนอนปลัก มันนอนปลักด้วยความสุขความสบายของมัน นี่นิพพานของควายไถ นี่ว่างๆ มีความร่มเย็นเป็นสุข มันปล่อยวางหมดคนละ ปล่อยวางแบบควาย แบบควายเพราะมันไม่มีเหตุมีผล มันไม่มีการกระทำ

แต่ถ้าปล่อยวางแบบความเป็นจริงที่หลวงตาที่ท่านทำของท่านมา เพราะอะไร เพราะเวลาท่านคิดสมาธิ หลวงปู่มั่นท่านก็ลากออกมา เวลาถ้าออกจากสมาธิไปแล้ว ไข้ ปัญญามากขึ้นไป ไปหาท่าน บอกนี้เวลาคิดสมาธิมันก็คิดสมาธิ วันนี้มันออกไข้ปัญญาแล้วนะ นี่ไข้ปัญญาจนไม่ได้หลับได้นอน นั่นนะไอ้บ้าสังขาร ไอ้บ้าสังขาร นี่เวลาคิดสมาธิมันก็คิดสมาธิของมัน คิดสมาธิว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนี้เป็นนิพพาน เวลาออกไป ไข้ปัญญาก็เกิดเปิดเปิงไปเลย ไข้ปัญญาแล้วปัญญามันจะชำระล้างกิเลส ไข้ปัญญาแล้วปัญญามันจะฆ่ากิเลส มันก็เกิดเปิดเปิงไป จนไม่ได้หลับได้นอน

“นี่ไม่ได้นอนแล้วนะ นี้ออกมาไข้ปัญญาๆ บอกว่าคิดสมาธิให้ออกมาไข้ปัญญา ตอนนั้นก็ไข้ปัญญาแล้วละ พอไข้ปัญญาแล้วก็ไม่ได้พักไม่ได้ผ่อนเลย จะทำอย่างไรละ”

“ไอ้บ้ำสังขาร ไอ้สังขาร” นี่ทั้งๆ ที่ปฏิบัตินะ มีครูมีอาจารย์คอยดูแลขนาดนั้น ก็เลสมันยังตลบหลัง ก็เลสมันยังบังเงา ก็เลสมันยังขุดหลุมพราง ก็เลสมันยังตลบหลัง ทำให้ล้มลุกคลุกคลานไปตลอด

แต่ของเราๆ ปฏิบัติกัน เห็นไหม เราจะมั่งง่าย เราจะเอาแต่มรรคแต่ผล แล้วเราก็ก็นอนปลักในหัวใจของเรา นอนปลักในความโลภ ความโกรธ ความหลง ในความหลง ในโลภ ในโกรธ จี๋โลภ จี๋โกรธ จี๋หลง ไปนอนคลุกซี้อยู่ไง คลุกซี้ คลุกกิเลสค้นหาทะยานอยากในหัวใจไง นอนปลักจมปลักอยู่อย่างนั้น แล้วนอนปลักอย่างนั้นกิเลสมันชอบไง

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าเกิดในดวงใจของเราไม่ได้เลย” นี่เป็นคำเยาะเย้ยมารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ของเราละ “มารเอ๋ย เธอจงชี้หัวเรา มารเอ๋ย เรามานอนอยู่ด้วยกัน มารเอ๋ย กำลังนอนคลุกซี้กันอยู่นะ” มีแต่ความสุขอะ นี่นอนปลัก มันไปนอนปลักอยู่กับปลักควาย มันไม่เอาจริงเอจจ

ถ้ามันเอาจริงเอจจ เห็นไหม ควายกว่ามันจะนอนปลักของมัน เวลามันหิวกระหายขึ้นมามันก็ต้องหาหญ้านะ มันไปกินหญ้า มันไปเล็มหญ้ามาจนพองามแล้ว จนเต็มกระเพาะมันแล้ว มันมานอนเกี้ยวเอื้องของมันนะ นี่ควายมันจะมานอนปลักมันต้องอึดท้อง มันไม่อึดท้องมันจะมานอนปลักไหม เวลามันหิวมันกระหาย มันอยากกินของมันนี่ ไอ้ควายตัวมันขวิด เห็นไหม นี่ที่ไหนมีอาหาร คูตี เขาปลุกสวนครวไว้ เขาทำรั้วรอบขอบชิดไว้ มันทลายหมดละ มันจะเข้าไปกิน มันต้องกินก่อน มันกินแล้วมันถึงจะมานอนปลัก ควายมันยังฉลาดกว่าเรามาก นี่มันยังรู้จักกินแล้วก็มานอนปลัก

ไอ้มันไม่มีอะไรเลย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษาแล้ว นี่ธรรมและวินัยเราก็ก็นำใจเรารู้หมดแล้ว นั่นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แล้วของเรามีอะไร มันจะนอนปลักนะ นี่มันนอนปลักกับกิเลสไง ถ้าเราจะเอาจริงเอจจนะ เราต้องมีสติมีปัญญา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาแล้ว เราจะต้องมีความเพียรของเรา ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะนะ

เดินจงกรม คนเดินจงกรมโดยสติโดยปัญญาจะ เห็นไหม นั่นนะเขาทำความเพียรชอบ เดินจงกรมโดยสักแต่ว่า เดินจงกรมด้วยความอ่อนอกอ่อนใจ เดินจงกรมสักแต่ว่าเดิน เดินกันไปนะ เวลาผู้ที่ปฏิบัติใหม่ เห็นไหม ถ้าจิตมันไม่เป็นสมาธิ เราก็มีความเพียรของเรา เราก็มีความวิริยะอุตสาหะของเรา ถ้ามั่นไม่มัชฌิมาปฏิบัติ มันไม่เป็นความสัมมาทิฐิ เพราะกิเลสมันหยาบ เราก็สู้กับมัน อยู่ในทางจงกรมนี้ อยู่ในทางจงกรมนะ มันจะไปไหนเราไม่ไป ความคิดมันเตลิดเปิดเปิงไปไหนเชิญตามสบาย แต่เท้าของเราจะเดินทางจงกรมของเรา

เรานั่งสมาธิภาวนาของเรานี้ ความคิดมันจะเตลิดเปิดเปิงไปไหน ก้นของเราจะแตะพื้นอยู่ที่นี้ เราจะไม่ลุกจากที่นี่ เราฝืนมันไง แล้วการฝืนอย่างนี้ การฝืน การฝีกหัด เริ่มต้น เห็นไหม นี่มันเหมือนกำปั้นทุบดินเลย สู้กันแบบสดๆ อย่างนี้ แล้วสู้สดๆ สุดท้ายแล้วนะ ถ้าจิตใจมันด้วยสติด้วยปัญญามันจะดึงเราไปไม่ได้ มันพยายามขนาดไหน ถ้าเรามีสติต่อสู้กับมันมันต้องอ่อนลง

พอมันอ่อนลง เห็นไหม ถ้ามันอ่อนลง นี่ไง ที่บอกเวลาทำสักแต่ว่า ทำสักแต่ว่า คนทำสักแต่ว่า คนที่ไม่มีสติปัญญาทำสักแต่ว่า มันเป็นเรื่องความเพียร ความเพียรแบบดิบๆ ความเพียรแบบดิบๆ เราก็ต้องสู้กับมัน จนคนที่สู้กับมัน นี่เราไม่เคยทำอะไรเลย เห็นไหม คูลี เวลาทางโลกเขาเขาทำอะไรเขาจ้างวานได้ เขาเอาเงินไปซื้อขายแลกเปลี่ยนขึ้นมาได้ แต่ของเรานี้ศีล สมาธิ ปัญญา มันจะไปซื้อขายแลกเปลี่ยนมาจากใคร ไม่มีทั้งนั้น

ฉะนั้น หัวใจของใครเริ่มต้นประพฤติดุปฏิบัติ มันก็ต้องประพฤติดุปฏิบัติขึ้นมาจากกำปั้นทุบดินนี้ จากกิเลสดิบๆ นี่ จากสิ่งที่มันคือด้านนี้ ถ้ามั่นคือด้าน เห็นไหม ถ้าเราตั้งสติ เรบบังคับมัน ความคิดมันจะไปไหน เตลิดเปิดเปิงไปไหน ปล่อยมันไป เรามีสติ เรามีสังขะ เราจะอยู่ในทางจงกรมของเรา เราจะอยู่นั่งสมาธิของเรา เราจะต่อสู้กับมันด้วยคำบริกรรม เราจะต่อสู้กับมันด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ต่อสู้กับมันอย่างนี้ เห็นไหม กิเลสมันดิบๆ ขนาดไหนถ้าเรามีสติมีปัญหา สิ่งนี้มันต้องสู้มันได้

ถ้าสู้อย่างนี้ได้ เห็นไหม เราจะบอกว่าอย่างนี้เป็นสักแต่ว่าใหม่ การทำอย่างนี้เป็นสักแต่ว่า มันก็เป็นความถูกต้องของวุฒิภาวะของใจที่เป็นแบบนี้ แต่ถ้าคนที่เขาปฏิบัติขึ้นมาจนมีร่องมีรอยแล้ว จนปฏิบัติของเราขึ้นมาได้แล้ว ถ้าเราทำสักแต่ว่า เห็นไหม

การทำสักแต่อย่างนั้นมันจะเอามรรคเอาผลมาจากไหน ถ้ามันจะเอาความจริงขึ้นมาเราก็คือสติปัญญาโดยสัจจะความจริง สติก็สติจริงๆ ปัญญาที่ปัญญาจริงๆ ต่อสู้กับมันจริงๆ ถ้าผลมันละเอียดเข้ามา ถ้ามันสงบเข้ามาได้ มันก็เป็นความจริงของเราขึ้นมา

นี่มรรคพยายามมรรคละเอียด มรรคพยายามหมายความว่า ความคิดดีๆ มันก็เป็นเรื่องหายๆ มันก็ต้องทำความเพียรแบบหายๆ อย่างนี้ขึ้นไป แต่ถ้ามันละเอียดขึ้นไปแล้ว นี่มันเคยได้ลิ้มรส รสของธรรมที่มันละเอียดขึ้นมา แล้วเวลาจิตมันถดถอยมาที่หายๆ อย่างนี้ เราก็ต้องตั้งสติ ตั้งสติต่อสู้ขึ้นไป มันต้องพัฒนาของมันขึ้นไป

นี่ไง การพัฒนาของจิตมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะไม่นอนปลักอยู่อย่างนั้น มันไม่นอนปลักอยู่กับกิเลสให้กิเลสมันครอบงำอยู่อย่างนั้นไง ถ้ากิเลสมันครอบงำนอนปลักอยู่อย่างนั้น เราก็ล้มลุกคลุกคลานกันอยู่อย่างนี้

ก่อนเข้าพรรษาเราก็ตั่งสัจจะแล้ว เราอธิฐานธุดงค์วัตรแล้ว แล้วนี่เข้ามา ๔ ปักข์แล้ว อีก ๒ ปักข์ออกพรรษาแล้ว นี่ ๑ พรรษา ๒ พรรษา ๓ พรรษา มันเร็วมาก มันเร็วมากเห็นไหม แล้วมีเงินมีทองมากน้อยขนาดไหน เราจะซื้อวันเวลาให้กลับคืนมาไม่ได้เลย ขณะที่เวลาในปัจจุบันนี้เราต้องเห็นคุณค่าของมัน คุณค่าของเวลามันมีคุณค่ามาก มีคุณค่ามากเราจะต้องพัฒนาใจของเรา

เวลาสิ่งที่เขาทำอาหารนี้ ถ้ามีอุณภูมิของเขา มีไฟของเขา อาหารมันจะสุกขึ้นมาได้ นี่ก็เหมือนกัน ตบะธรรมๆ เราตบะธรรมเรามีสติเรามีปัญญา ตบะธรรมแผดเผากิเลสในหัวใจของเรา ถ้ามันได้แผดได้เผาในหัวใจของเรา เห็นไหม ตีเหล็กเขาตีตอนเหล็กมันร้อนๆ เขาจะต้องเผาจนเหล็กมันแดงขึ้นมา เขาจะเอาออกมาตีจะขึ้นรูปอย่างไรก็ได้

หัวใจของเรานะ หัวใจของเราที่เราจะดูแลรักษามันนี้ เราตั้งใจของเราแล้ว เวลาเรามาเราตั้งใจของเราเต็มที่เลย แล้วสิ่งที่จะตีมันก็มีสติ มีสติยับยั้ง ยับยั้งความคิด เห็นไหม ยับยั้งสิ่งต่างๆ ที่มันจุดกระชากลากหัวใจเราไป ถ้ามีปัญหา ปัญหามันพลิกแพลงพลิกแพลง เห็นไหม มันต้องมีอุบาย คำว่าอุบาย เห็นไหม เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ กิเลสมันบังเงา กิเลสมันบังเงาเห็นไหม

คูสิเราจะทำให้ครบสูตร เข้าขึ้นมาเราก็ได้ทำข้อวัตรแล้ว เราได้ทำงานของเราแล้ว ได้ออกบิณฑบาตแล้ว เราได้ปฏิสังขาย ได้ทำภักตริกแล้ว เราก็ได้ภาวนาแล้ว ทำเป็นเหมือนวงจรของมัน วงจรของมันก็เลสมันก็ตามของมันไป มันตามของมันไปเห็นไหม

แต่ถ้ามันเป็นการเริ่มต้น เห็นไหม เป็นการเริ่มต้น เหมือนกำปั้นทุบดิน ในเมื่อจิตมันหยาบๆ ต้องทำแบบนี้ ถ้าทำแบบนี้จิตใจมันอยู่ในข้อวัตร จิตใจมันอยู่ได้ มันไม่เร้าร้อน มันไม่เร้าร้อนจนเกินไป เขาเรียกว่าเครื่องอยู่ จิตใจนี้มันต้องมีเครื่องอยู่ คนเราต้องมีบ้านมีเรือนเป็นที่อาศัย จิตใจของคนเป็นนามธรรม เป็นนามธรรมมันเกาะเกี่ยวไปหมด แล้วถ้าเราไปรังเกียจ เห็นไหม รังเกียจข้อวัตรปฏิบัติ รังเกียจว่าสิ่งนี้มันเป็นข้อวัตรปฏิบัติ มันเป็นของหยาบ เราจะภาวนา แล้วไปนั่งภาวนาเขาก็ภาวนาไม่ได้ พอภาวนาไม่ได้มันก็วิตกกังวล วิตกกังวล ทำไมมันเป็นแบบนี้ มันก็วิตกกังวล นี่เราไม่มีข้อวัตร เราทำสิ่งใด ผิดพลาดมานี้มันก็เป็นนิเวศธรรม แต่ถ้าเราได้ทำข้อวัตรของเรา เราได้ทำสมบัติของสาธารณะ สมบัติของพระ ทำเสร็จแล้วเราก็มานั่งสมาธิภาวนาของเรา เห็นไหม ถ้าภาวนาของเรา ถ้ามันทำของมันได้ มันก็พัฒนาของมันขึ้นมา

พัฒนาหมายความว่า จิตใจถ้าไม่มีเครื่องอยู่มันก็เร้าร้อน ถ้าจิตใจมันมีเครื่องอยู่ เห็นไหม เราอยู่ในสมณสาธูปด้วยความภูมิใจ ทั้งที่จิตใจมันไม่มีคุณธรรม ถ้าจิตใจมีคุณธรรม เห็นไหม นี่พระเรา พระป่าเขาเคารพกันที่คุณธรรม แต่ถ้าเวลาเคารพธรรมวินัย เขาเคารพกันด้วยอาวุธ กันแต่ เราบวชมานี้เรามีอาวุธ เราบวชมานี้เราอาวุธกว่า แล้วบวชมาก่อน เห็นไหม ราตรีเรายาวกว่า นี่เราต้องเคารพกัน เคารพด้วยธรรมวินัย แต่ถ้าพอธรรมวินัยแล้วเราปฏิบัตินี้ปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้ามันมีเครื่องอยู่มันอาศัยของมันขึ้นมาจะมันไม่เร้าร้อน แต่ถ้ามันไม่มีเครื่องอยู่มันร้อนนะ เวลามันร้อนขึ้นมา นี่จะนอนปลักแล้วโน้นก็ไม่ได้ นั่นก็ไม่ดี ไม่มีสิ่งใดพอใจไปสักอย่างหนึ่งเลย ควายมันนอนปลักเพราะมันกินหญ้ามาแล้วมันถึงมานอนปลักของมัน

แต่หัวใจของเรา เวลามันเร้าร้อนมันนอนปลัก ก็เลสมันเหยียบหัวมัน มันยังเร้าร้อนมากเข้าไปใหญ่ เห็นไหม เพราะไม่มีข้อวัตร ไม่มีเครื่องอยู่ ถ้าจิตใจมีเครื่องอยู่ เห็นไหม มีเครื่องอยู่นะ เราไม่ใช่นอนปลัก นี่วัดหัวใจ ข้อวัตรปฏิบัติคือวัดใจเรา ถ้าของเรา มันวัตรปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่มันมีที่อาศัย คนมีที่อยู่อาศัยกับคนที่เร้าร้อนแตกต่างกัน คนที่มีเครื่องอาศัยแล้ว เห็นไหม ใจอยู่กับเราแล้ว ถ้าใจอยู่กับเราบริกรรมพุทโธๆ เหมือน

คนที่เดินหรือคนที่วิ่งอยู่ มันจะไม่เห็นสิ่งใดเลย คนที่หยุด คนที่นั่งอยู่ เขาจะมองเห็นภาพนั้นชัดเจน

จิตใจของเรานี้ ถ้ามันยังคิดอยู่ มันเพลิดเพลิดไปกับอารมณ์ความรู้สึก มันเสวยอารมณ์ มันก็คิดสิ่งใดไปมันก็พอใจสิ่งนั้น นั่นนะที่มันเร่ร่อนออกไป นี่มันไม่มีเครื่องอยู่ ถ้ามันมีเครื่องอยู่ เห็นไหม เราอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติของเรา ตอนนี้เราเป็นอะไร เราเป็นสมณะ เราเป็นพระนะ เตือนตัวเองว่าเราเป็นพระ นี่ถามสิว่าเราเป็นอะไร เราเป็นพระ พระต้องอยู่อย่างใด พระมีศีลมีข้อวัตรปฏิบัติอย่างใด ถ้าเราเป็นพระ มีข้อวัตรปฏิบัติ เราเป็นพระโดยสมบูรณ์ พอสมบูรณ์ขึ้นมาแล้ว เห็นไหม นี่ธรรมและวินัยเขาเคารพกันที่นี้

ถ้ามีคุณธรรมละ มีคุณธรรมหมายความว่า ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ใครทำความสงบของใจก็ได้ เราจะตื่นตื่น เราอยากฟังธรรมๆ ธรรมสภาจตุรา เอตมมุงฺกลมุตฺตมฺ ถ้าจิตของเขาสงบ มันสงบแล้วมันรู้เห็นสิ่งใด จิตของคนนะ นี่วุฒิภาวะของคนมันแตกต่างกันหลากหลายกันด้วยพันธุกรรมของจิตนั้น ถ้าจิตมีอำนาจวาสนา ถ้าจิตสงบแล้วมันรู้มันเห็นสิ่งต่างๆ เห็นสิ่งต่างๆ นั่นมันก็เป็นวิทยานิพนธ์ที่เราจะารู้ได้ เห็น เราดูวิทยานิพนธ์ของผู้ที่มีการศึกษามา ถ้าวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ เขาเอามาใช้งาน เขาเอามาวิเคราะห์วิจัยว่าควรจะเอามาพัฒนาเป็นการบริหารจัดการได้ บริหารจัดการให้มันเป็นประโยชน์กับสังคมได้

นี่ก็เหมือนกัน จิตของคน จิตของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันสงบเข้ามาได้นี้ มันสงบเข้ามาที่มันรู้มันเห็นอะไร มันได้ประโยชน์สิ่งใด ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้วเป็นสัมมาสมาธิ สงบเข้ามาแล้วมันรุ่มเย็นเป็นสุข รุ่มเย็นเป็นสุขนี้มันเป็นสิ่งที่ว่ามรรคผลมันมีอยู่จริง ถ้าจิตมันสงบแล้วนี่มันยกขึ้นวิปัสสนา นี่จิตของคน จิตของคน จิตของผู้ที่ปฏิบัติ นี่แล้วเราจะคุยกัน สิ่งนี้เราเคารพกันด้วยคุณธรรมอย่างนี้

เห็นไหม มันไม่ได้นอนปลัก มันจะชำระล้างกิเลส มันจะเริ่มมีวุฒิภาวะของมันขึ้นมา ถ้ามีวุฒิภาวะของมันขึ้นมา นี่มันพัฒนาไปได้ เราศึกษานะ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพาน มรรค ๘ งานชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความระลึกชอบ ความชอบธรรม เราก็ได้แต่เชื่อมั่นมา พอมันเป็นจริง

ขึ้นมาในใจ มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ นี่เราศึกษามานี้เป็นทางวิชาการ วิชาการมันก็ฝังอยู่ในใจของเราแหละ เราก็ทบทวนของเราอยู่ตลอดเวลา แต่มันไม่เป็นความจริง

คูสิ ภาชนะที่ไม่มีอาหารเลย ในจานไม่มีข้าว ในจานไม่มีอะไรที่จะเป็นประโยชน์เลย เราก็ว่ามันมีจานๆ อยู่ อาหารนี้มันต้องกินของคาวก่อน กินของคาวเสร็จแล้วก็ค่อยกินของหวาน กินของหวานเสร็จแล้วเขาก็ล้างมือเก็บถ้วยเก็บจาน เราก็อิมไปมือหนึ่ง นี่วิชาการเราเรียนมาหมด แต่ไม่เคยกินสักคำ ไม่เคยได้กลิ่นของอาหารเลย ไม่เคยเห็นของคาว ไม่เคยเห็นของหวาน มีแต่ภาชนะ

นี่ไง ศึกษามาทฤษฎีๆ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม เราได้กินสักคำหนึ่งนี่จิตมันได้สัมผัส นี่สัมผัสทิฐิโก มันมหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์มาก เห็นไหม ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราสงบเข้ามา มันจะไม่นอนปลักแล้ว มันจะเป็นความจริงแล้ว ความจริงคืออะไร? ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ อริยสัจเกิด อริยสัจเกิดเกิดมาจากไหน นี่เวลาอริยสัจเกิด เห็นไหม สติปัฏฐาน ๔ สติปัฏฐาน ๔ กี่ว่ากาย เวทนา จิต ธรรม โอ้กาย เวทนา จิต ธรรม นั้นมันจะนอนปลัก นอนปลักเพราะอะไร นอนปลักเพราะมันอ้างไง มันอ้างสิ่งนั้นมาไง ทำไมจะอ้างไม่ได้

คูสิ เวลาเขาทุจริตกัน เขาน้อโก่งกันนะ เขาโก่งกัน เขาน้อโก่งกัน เขาทำแนบเนียนจนเจ้าของทรัพย์ไม่รู้เลยว่าของเขาหายไปหมดแล้ว ของของเขาโดนถ่ายไปหมดแล้ว เขายังไม่รู้เลยว่าทรัพย์สมบัติถ่ายไปอยู่กับผู้อื่นแล้ว นี่ทางโลกเขาทำกัน เห็นไหม แล้วนี่กิเลสในหัวใจของเรามันปลิ้นปล้อน มันปลิ้นปล้อน มันหลอกหลอน เวลามันปลิ้นปล้อนมันมีเล่ห์กลในหัวใจ เราไม่ทันมันเลย เห็นไหม เพราะเหตุนี้ไง ความสำคัญต้องมีครูมีอาจารย์

เวลาครูอาจารย์ คูสิ ดูพระอรหันต์ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอรหันต์นะเราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราไปคูโรงพยาบาลบ้าสิ โรงพยาบาลศรีธัญญานะ เวลามันหลุดเขาต้องควบคุมกันเต็มที่เลย นี่คนบ้ามันก็มีแบบบ้ามากบ้าน้อย มันก็หลากหลายกันไประหว่างคนบ้ากับพระอรหันต์นะ เราคูออกไหม เวลาคนบ้ามันปล่อยหมดเลย มันไม่คิดสิ่งใดเลย อันนั้นเป็นอย่างไรร

เวลาพระอรหันต์ละ พระอรหันต์ท่านปล่อยวางในหัวใจของท่าน ท่านทำลายภาว
สวะทำลายภพชาติในใจของท่านสิ้นไปแล้วนี้ ในใจของท่านนะ นี่เราคู่ออกไหม? เรากี่
ไม่รู้ คู่มือออกว่าเป็นคนไหน ระหว่างพระอรหันต์กับคนบ้า

นี่ก็เหมือนกัน ในกิเลสกับธรรม กิเลสกับธรรม ถ้ามันเป็นกิเลส เห็นไหม คูสิ มัน
ปล่อยวางแบบคนบ้ามันนะ แล้วเวลาปล่อยแบบคนบ้า คนบ้าเห็นไหม คูสิ เวลาคนบ้า บ้า
เพราะอะไร คนบ้าเขาบ้าเพราะอะไร นี่คนบ้าเพราะโดนล้อโก้งหมัดเนื้อหมัดตัวจนเป็น
คนบ้า คนบ้าเพราะเขาเสพยาเสพติดเขาทำลายตัวเองจนเขาเป็นบ้า คนบ้าเพราะว่าเขา
โดนสังคมบีบคั้นจนเขาไม่มีทางออกเขาก็เป็นคนบ้า

จิตก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มันทำ
แบบคนบ้า คนบ้าเพราะมันนอนปลักใจ เพราะกิเลสอวิชชามันครอบงำในหัวใจของมัน
ใจ เวลาทำอย่างนั้นมันก็ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวางแบบคนบ้าใจ

แต่ถ้ามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม นั่นปล่อยวาง
แบบมรรคแบบผล ถ้าปล่อยวางแบบมรรคแบบผล มันไม่ปล่อยวางแบบการนอนปลัก
แบบควาย การนอนปลักแบบควายนอนปลักแล้วมันสบายๆ นั่นนะ เราจะเอาแบบนั้นใช่
ไหม นี่เอาแบบอย่างนั้นมันทำโดยสัญชาตญาณ ทำโดยธรรมชาติอย่างนั้นใช่ไหม มัน
ไม่มีที่ไปที่ไปเลยหรือ ถ้ามันมีที่ไปที่ไปนี่เราจะไม่นอนปลัก

ถ้าไม่นอนปลัก เห็นไหม นี่เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เราตั้งใจทำของเรา มัน
จะล้มลุกคลุกคลาน มันจะทุกข์มันจะยาก มันเป็นแบบนั้น มันเป็นแบบนั้นเพราะกิเลส
อวิชชาอยู่ในใจของสัตว์โลก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ไม่มี
ต้นไม่มีปลาย จิตนี้เวียนตายเวียนเกิด นี่ผลของวิญญูญะยาวไกลนัก ถ้ายาวไกลนักอวิชชามัน
ครอบงำมานี้ก็ภพก็ชาติ ไม่มีต้นไม่มีปลาย แต่ด้วยอำนาจวาสนา เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์
เห็นภัยในวัฏสงสาร ได้บวชมาเป็นภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร

แล้วถึงพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมาฟื้นฟูธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยข้อวัตรปฏิบัติของท่าน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ
พระพุทธศาสนา ได้เห็นร่องเห็นรอยของครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติ
มา จนละเว้นจนปล่อยวางมาเป็นขั้นเป็นตอนมา เรามีอำนาจวาสนาแค่ไหน ถ้าเรามี

อำนาจวาสนาขึ้นมา เห็นไหม แล้วเวลามาปฏิบัติทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ละ มันทุกข์ยากขนาดนี้ก็เพราะว่ากิเลสค้นหาความทะยานอยากของเรา แต่เพราะเรามีสติเรามีปัญญา เราถึงจะฝ่าฝืนกับมัน พยายามจะต่อสู้กับมัน การต่อสู้กับกิเลสสิ่งที่เป็นนามธรรมในหัวใจของเรา สิ่งที่เราไม่มีตัวตน เวลาเขาหนีเขาโง่งกันนะ เขารู้ว่าคนไหนหนีคนไหนโง่งของเขา เขายังตามหาบุคคลคนนั้นได้แสนยาก เพราะคนๆ นั้นเขาจะมีเล่ห์มีเหลี่ยมหลบหลีกกับเรื่องของกฎหมาย

กิเลสค้นหาความทะยานอยากเป็นนามธรรมที่อยู่ในหัวใจของสัตว์โลก แล้วมันครอบคุมหัวใจของเรามาที่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะมา ที่ไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วเราเกิดมาเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วมีอำนาจวาสนาได้บวชมา ได้พยายามมาต่อสู้กับมัน เวลาต่อสู้กับกิเลสนะ เจริญกรรมนั่งสมาธิภาวนา สิ่งที่มีมันทุกข์มันยากก็เพราะกิเลสที่เราจะฆ่ามัน กิเลสที่เราจะแสวงหาตัวมันแล้วจับมันขึ้นมาวิปัสสนา จับมันๆ การจะชำระล้างกิเลสต้องเห็นหน้ากิเลส ต้องรู้จักกิเลส มันถึงจะได้ชำระล้างกิเลส

เวลาควายมันนอนปลัก มันนอนปลักของมัน นิพพานคือความว่าง นิพพานคือความร่มเย็น ความสุขใจคือนิพพาน เห็นไหม นิพพานแบบควายที่มันนอนปลักอย่างนั้น ถ้านอนปลักอย่างนั้นก็แบบว่าสติปัญญา ๔ ก็กาย เวทนา จิต ธรรม ใจ ใครก็รู้ใครก็เห็น ใจนี้ภายในกาย กายานุปัสสนา เวทนานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา ธรรมานุปัสสนา มันก็รู้ของมัน ใจ นี้ ใจ นี้มันนอนปลักของมัน ใจ ทั้งๆ ที่ควายมันนอนปลักนะ มันนอนปลักในโคลนนั้น

แต่นี้เรานอนปลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยที่เป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาของเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราจะรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง อันนี้ไปนอนปลักไปอ้างไปอิงใจ ไปอ้างไปอิงว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม นี่มันไปนอนปลัก เห็นไหม กิเลสมันครอบงำใจ

ฉะนั้น เวลาเราเจริญกรรมนั่งสมาธิภาวนา มันจะทุกข์มันจะยาก มันเป็นเรื่องปกติ มันเป็นเรื่องธรรมดาของกิเลส ก็เราจะมาสู้กับมันนี้ ถ้าเราจะสู้กับมัน มันก็ต้องมีพื้นฐาน มันก็ต้องมีพื้นฐานขึ้นมา เราทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเราจะได้เห็นตามความเป็นจริง ถ้าจิตของเราสงบมาเป็นสัมมาสมาธิ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอานาปานสติ กำหนดลมหายใจ เห็นไหม ไปศึกษากันมา ๖ ปีนะ อาฬารดาบส อุทกดาบส ได้สมาบัติ ๘ สมาบัติ ๘ ทำไมไม่เอาสมาบัติแล้วต่อเนื่องขึ้นไปเลยล่ะ ถ้าสมาบัติ เห็นไหม คุณ มันส่งออก มันมีพลังกำลังของมัน มันจะรู้มันจะเห็นของมันที่ว่าทำสมาบัติ นี่ถ้าเอาสมาธิ มันเป็นความสงบร่มเย็นเข้า มันพร้อมที่มันจะออกไปที่พัฒนาขึ้นไปเป็นปัญญา ถ้ามีสมาธิ เพราะกิเลสมันสงบตัวลง

ขณะที่เราทำความสงบของใจ ที่มันทุกขมันยากนี่เพราะกิเลสมันคือกิเลสมันด้านกิเลสมันต่อต้าน กิเลสมันทำลาย กิเลสมันพลิกแพลง เพราะกิเลสมันรักษาสติของมัน มันรักษาสติและอำนาจที่มันปกครองหัวใจของเรา มันรักษาสติที่อยู่ที่อยู่อาศัยของมัน ภาวสวะนี้ เห็นไหม สถานที่ ภาวสวะๆ ภพชาติที่มันอาศัยอยู่บนนั้น

แล้วเวลามรรคญาณ มันทวนกระแสกลับเข้ามาที่จะไปเห็นตัวตนของมัน มันจะยอมให้ไปเห็นตัวตนของมันได้อย่างไร ถ้ามันไม่ยอมให้เห็นตัวตนของมัน นี่คือสัญชาตญาณความเคยชินของมัน แล้วที่เราตั้งสติ เรากำหนดคำบริกรรมที่จะเข้าไปต่อสู้อยู่กับมัน เราก็ต้องเข้าไปแย่งชิงพื้นที่เดียวกัน เราต้องแย่งชิงพื้นที่ที่กิเลสมันอาศัยที่อยู่มันนั่นนะ ถ้าเราแย่งชิงพื้นที่เดียวกัน กิเลสมันโดนตบะธรรมเข้าไปแผดเผา มันจะยอมให้เราเข้าไปง่ายๆ ไหม

แต่ผู้ที่เขาทำความสงบของใจโดยความชำนาญของเขา ถ้าโดยความชำนาญของเขา เขาก็ต้องได้ฝึกฝนของเขาจนมีความชำนาญของเขา เช่น นักกีฬาอาชีพ เขาทำจนชำนาญขนาดไหน เขาก็ต้องฝึกซ้อมของเขาตลอดเวลา แต่เขาชำนาญมาก นักกีฬาอาชีพเขาจะเล่นสิ่งใดก็ได้แต่เขาได้ฝึกฝนของเขาเขาได้ซ้อมของเขาจนเต็มทีของเขาเขาถึงได้แสดงออกด้วยการแข่งขัน ด้วยทางเทคนิคในการเล่นกีฬาอาชีพแต่ละชนิดของเขาเขาถึงทำได้คล่องแคล่ว จนเรานี้แปลกประหลาดเลย

นี่ก็เหมือนกัน นักรบ เราเป็นนักรบนี้เราจะมีชำนาญ ทำความสงบของใจมาบ่อยครั้งเข้าๆ จนเรามีความชำนาญขนาดนั้น เราจะมีชำนาญขนาดนั้น นี่เราจะดูแลรักษาใจของเราได้สงบระงับได้ขนาดนั้น จิตใจมีพื้นฐานอย่างนั้น เพราะเราก็ต้องชิงพื้นที่ของกิเลส นั่น ถ้ามีความชำนาญอย่างนั้นกิเลสมันก็เบาบางลง กิเลสมันต่อสู้แน่นอน มัน

ไม่ยอมให้มันง่าย ๆ หรือ แต่มันจะต่อสู้นาน ไหน จิตเราสงบแล้ว เห็นไหม จิตเรา
จริงแล้ว

จิตจริงเพราะอะไร จิตจริงเพราะมีสติจริงๆ ไม่ใช่สติในตำรา ไม่ใช่สติใน
ตัวอักษร ไม่ใช่สติที่ครูบาอาจารย์มอบให้ มันเป็นสติของเรา สติที่เราได้ฝึกฝน ที่ล้มลุก
คลุกคลาน ที่เดินจงกรมก็ทุกข์ยาก ที่นั่งสมาธิก็ทุกข์ยาก แต่เราฝึกฝนขึ้นมาจนเป็นขึ้น
เป็นอันขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา ถ้ามีสติพอทำความเข้าใจเขามากขึ้นจนมันสงบ
บ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า จนเป็นสัมมาสมาธิ มีสมาธิมีกำลังแล้วนี่พอมันออกเห็นกาย
เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นไหม ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต
ตามความเป็นจริง มันจะเป็นสติปัญญา ๔ ของบุคคลผู้นั้น

บุคคล ๔ คู่ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล
อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่จะเริ่มเกิดขึ้นมาจากหัวใจ
ของเราที่มันจะเป็นผู้บุกเบิก ถ้าจิตใจเราบุกเบิก เห็นไหม จากการที่ล้มลุกคลุกคลานที่มัน
ทุกข์มันยาก ล้มลุกคลุกคลานที่มันทุกข์มันยากนี่มันเป็นปกติ มันเป็นความจริงของมัน
อย่างนั้น แต่เพราะด้วยมีอำนาจวาสนา เห็นไหม กำลังพละของใจ กำลังอินทรีย์ของใจที่
มันได้ทะนุบำรุงของเราขึ้นมา ถ้าจิตใจมันมีการทะนุบำรุงขึ้นมา มันพัฒนาของมัน นี่ตะ
กรรมๆ เกิดขึ้นมา มันสมควรแก่กรรม มันสมควร มันพอใจ มันมีการปฏิบัติ มันไม่ใช่
น้อยเนื้อต่ำใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจ พอมันน้อยเนื้อต่ำใจนะกำลังใจมันเบาบาง กำลังใจไม่
มี ทำสิ่งใดก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าไม่มีกำลังใจ เห็นไหม

กำลังใจที่มันเกิดขึ้นๆ หนึ่ง จากอำนาจวาสนา จากตะกรรม จากอินทรีย์ จาก
ความสะสม จากกำลังใจของเรา คนที่มีกำลังใจทำอะไรได้ด้วยเต็มไม้เต็มมือ ทำทุกอย่าง
ด้วยความมั่นคง ทำทุกอย่างด้วยความเต็มใจ ความเต็มใจ เห็นไหม ทำงานทางโลกก็เต็ม
ใจทางโลก ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทำเพื่อประโยชน์กับหมู่คณะ ทำเพื่อประโยชน์
กับสังคม ทำเพื่อประโยชน์กับผู้ที่ใช้อาศัยสมบัติที่เราแสวงหามา

เวลากลับมาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา แม้แต่ข้างนอกเราทำสมบัติ
จากภายนอก สมบัติของสาธารณะ เรายังทำด้วยความเต็มใจอย่างนั้น เวลาเรามานั่งสมาธิ
เรามาเดินจงกรมทำภาวนาของเรา เราก็เต็มใจทำในใจของเรา เราเต็มใจทำของเราไหม

เราไม่น้อยใจว่าทำไมเราทำแล้วล้มลุกคลุกคลาน ทำไมเราทำแล้วเราไม่ได้ผลอย่างเขา เราก็ไม่น้อยใจเพราะเราทำของเราเอง

เวลาเรามีสติมีปัญญา เราทำสิ่งใดทำคุณงามความดี มันก็เป็นของเรา แล้วเรามีปัญญา เรามีอำนาจวาสนา เราก็พยายามทำของเรา ถ้าเราทำของเรา เราจะไม่ตีโพยตีพาย เราจะไม่น้อยเนื้อต่ำใจว่าทำไมเราเป็นแบบนี้ ทำไมเราไม่เป็นจิปปาปัญญาที่ปฏิบัติได้ง่ายง่าย นั่งสมาธิคนเดียวเป็นพระอรหันต์ไปเลย ทำไมเราไม่เป็นแบบนั้น ท่านเป็นแบบนั้น เพราะท่านสร้างของท่านมา องค์ที่สร้างอย่างนั้นมาท่านก็ได้ของท่านอย่างนั้น

แต่เราสร้างของเราอย่างนี้ เราสร้างของเราอย่างนี้ เห็นไหม ผิดถูกเรามีครูมีอาจารย์ ถามสี สมาธินี้เป็นสมาธิจริงหรือสมาธิไม่จริง ปัญญาที่เกิดขึ้นมาแยกแยะนี้มันจะจริงหรือไม่จริง เรามีครูมีอาจารย์เราถามอย่างนี้ได้ เรามีอำนาจวาสนา เราจะตรวจสอบ เราถามได้ ธรรมสภาจุณา เอตมมฺกมลมุตตมํ ฉะนั้น เราจะไม่น้อยเนื้อต่ำใจ มันก็มีกำลังใจขึ้นมา แต่ถ้าเราน้อยเนื้อต่ำใจ เห็นไหม มันมีแต่น้อยเนื้อต่ำใจ มีแต่ความอาลัยอาวรณ์ มีแต่นิวัณธรรม มันปิดกั้นมรรคผลไปหมดละ แต่ถ้าเรามีกำลัง เรามีความเชื่อ มีความเชื่อมั่นกับเรา ปฏิบัติของเราด้วยความจริงของเรา มันจะล้มลุกคลุกคลาน

เวลาหลวงตาท่านพูดบ่อย พระโศณะเดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตก พระจักขุบาลนั่งสมาธิภาวนาจนตาบอด ทำไมเขาทุ่มเทกัน เขาทำอย่างนั้นได้จริงๆ ละ เพราะจิตใจนี้เขาสร้างอำนาจวาสนาบารมีของเขาได้ เขาจริงจังของเขาได้ แล้วเขากำลังเข้าค่ายเข้าเข็ม เวลาสิ่งที่มันจะเข้าค่ายเข้าเข็มนี่ มันกำลังเฟื่องฟูมันพยายามวิปัสสนา มันกำลังทำต่อสู้อย่างนั้น มันมีกำลังใจ มันเข้าค่ายเข้าเข็ม จะได้จะเสียนี่คนมันมีกำลังใจขึ้นมา ขณะที่เรานี้เราจะไม่ได้ไม่เสียของเรา เราก็งัดใจของเรา เราก็งงใจของเรา เราก็งสร้างของเรา เพราะมันเป็นอำนาจวาสนาของเรา ถ้าอำนาจวาสนาเราทำแบบนี้ไง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนามากคนที่เขาอยู่ทางโลก เห็นไหม เขาอยากบวชเป็นพระ เขาอยากปฏิบัติเหมือนเรา เขาอยากมาก เขาอยากหาโอกาสอย่างนี้มาก แต่แต่ตอนนี้เราอยู่ตรงนี้แล้ว เรานี้เป็นนักรบแล้ว เราเป็นผู้ที่มีโอกาสแล้ว แล้วมีโอกาสแล้วจิตใจเป็นแบบนี้ละ ทำไมมันอ่อนแอ ทำไมมันน้อยเนื้อต่ำใจ

ถ้าอย่างนั้นนอนปลักสิ เห็นไหม ควายมันนอนปลักมันยังกินหญ้ามาเลย มันต้องกินหญ้ามาแล้ว มันต้องอึมันสำราญมันถึงมานอนปลักของมัน แล้วบอกว่าว่างๆ นี่ ร่มเย็น นิพพานสงบ นิพพานร่มเย็น นิพพานเป็นความว่าง นิพพานสว่างไสว มันเลี้ยวเอื้องของมันมีความสุขของมัน

เรามีครูมีอาจารย์ เราจะไม่นอนปลักอย่างนั้น เราจะทำความจริงของเราอย่างที่เรา ความเพียรชอบ ความเพียรชอบ ความวิริยะ ความอุตสาหะ ครูบาอาจารย์ของท่าน ประพฤติปฏิบัติของท่านไป ท่านวางแนวทางไว้นะ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติเป็นแนวทาง เราให้จิตใจที่มีเครื่องอยู่ จิตใจของเรานี้ถ้ามีเครื่องอยู่มันไม่ว่าแห้วจนเกินไป ทุกข์ไหม ทุกข์

นี่แม้แต่หายใจเข้าหายใจออกก็ทุกข์ การหายใจเข้าหายใจออกเป็นหน้าที่เป็นการทำงาน เป็นหน้าที่เป็นการทำงาน หายใจเข้าไม่ออกก็ตาย หายใจออกไม่เข้าก็ตาย เรายังต้องหายใจเข้าหายใจออกอยู่ ในเมื่อเรามีชีวิต เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัยก็ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ มีข้อปฏิบัติก็รักษาสິงนี้ รักษาสิ่งนี้ก็ย้อนกลับมา รักษาเพื่ออะไร รักษาเพื่อให้ใจ เห็นไหม ให้ใจมันมีเครื่องอยู่ ถ้ามีเครื่องอยู่แล้วปฏิบัติของเรา

พอถึงที่สุดแห่งทุกข์ สรรพสิ่งนี้เป็นสมมุติบัญญัติ จิตที่มันพ้นออกไป เห็นไหม ใจที่พ้นออกไปเป็นธรรมชาติเหนือสมมุติบัญญัติ ถ้าเหนือสมมุติบัญญัติเราจะมองกลับมาด้วยความสลดสังเวชนะ นี่ความสลดสังเวช ที่นี้มองกลับมาด้วยความสลดสังเวช สิ่งที่ย้อนกลับมานั้นมันเป็นเรื่องดำเนิน ใจที่จะพ้นออกไปเป็นธรรมชาตินี้มันต้องมีเครื่องดำเนิน เห็นไหม เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนะ ครูบาอาจารย์ของท่านปฏิบัติมาเป็นขั้นเป็นตอน ท่านถึงย้อนกลับมา ย้อนกลับมาเห็นน้ำใจพวกเราใจ เห็นน้ำใจของคนปฏิบัติว่ากิเลส มันร้ายนัก กิเลสมันมีเล่ห์เหลี่ยมนัก กิเลสมันมีชั้นเชิงมากนัก แล้วทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน หัวปั่น คนที่ปฏิบัติหัวปั่นหมดเลย

แต่..แต่มันเป็นงานชอบ มันเป็นหนทางที่เราจะชำระล้างมัน ถ้าเรามีหนทางอย่างนี้ คนไม่มีหนทางไม่มีโอกาส เขาก็พยายามแสวงหาโอกาสกัน เราเป็นคนที่มีโอกาส มีหนทาง หนทางคือหัวใจนี้ที่มันจะพัฒนาไป ถ้ามันพัฒนานี้มรรคโค ทางอันเอก เห็นไหม

เวลาจิตของเราสงบแล้วนี้จับกิเลสได้แล้ว พิจารณาแล้ว นี่เป็นทางเดินของสติของปัญญา จิตมันจะก้าวเดินไปทางอริยสัจ

เวลามันก้าวเดินเป็นบุคคล ๔ คู่ ถึงที่สุดมันชำระล้างหมดแล้วนี้มันพ้นออกไป เห็นไหม นี่ถนนหนทางอำนาจวาสนาของเราอยู่กับมือของเรา อยู่กับสติปัญญาของเรา อยู่กับสติปัญญา อยู่กับความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหัสของเรา เราจะล่วงพ้นทุกข์ ด้วยความเพียร เอวัง